

ANTROPOLOHIKAL NA WAYFINDING

PUNTO N.1 – “FOR LA PORTA” (SA LABAS NG PINTO)

Ang *For la porta* ay isang kilalang lugar sa Civitanova at paboritong tagpuan ng mga tao sa bayan.

Nanggaling ang pangalan nito dahil dati raw, dito matatagpuan ang isa sa limang pintuan ng lumang bayan, at siguro ito pa ang pinaka-importante.

Ang *For la porta* ang lugar ng mga usapan at kitaan - *t aspett a for la porta* - dito rin pumunta para sumakay ng bus. Sa gabi at tuwing Linggo, dito nagtitipon ang mga tao para magkwentuhan tungkol sa politika, panahon, o sports.

Sa tag-init, nagbibigay ng lilim ang malaking platano at ang tiglio, kaya presko umupo sa maliit na piazza. May mga upuan kung saan pwedeng magpahinga at magkwentuhan. Makikita rin dito ang krus benedettina na gawa sa lokal na bato, inukit ni Cola di Civita Nova bilang alaala ng pananatili ni San Bernardino da Siena, na naging patrono ng bayan. Nandito rin ang fontana na may nakasulat na taludtod mula sa Awit ng mga Nilalang. Marami itong *cannelle* (maliliit na gripo) na may malinis at malamig na tubig, patunay na sagana ang bayan sa tubig-bukal.

PUNTO N.2 – “ALLA FIERIA A SAN FELICE TE L’ACCATT” (BIBILHIN KO SAYO ITO SA FERIA NI SAN FELICE)

Sa maluwag na parte ng kalsada na mga 111 metro, dito dumadaan ang *tratturo* (daan ginagamit ng pastol) Lucera-Castel di Sangro pagpasok sa Civitanova.

Tuwing 28 Agosto, unang araw ng pista ni San Felice Martire (isa sa mga patron ng bayan), dati ginaganap dito ang malaking fiera ng mga hayop. Sa araw na iyon, maririnig mo ang iba’t ibang tunog ng daan-daang hayop na galing sa iba’t ibang lugar. Pinagpapalit at binebenta sila: naghahalo ang kalansing ng kampanya sa leeg ng hayop, ang sigawan sa pagtawad, at ang pagkamay pagkatapos ng usapan. Minsan pati ang mga matandang asno, na kulay-abo na, nilalagyan muna ng kaunting uling para magmukhang mas bata, para mas madaling ibenta.

At iyon pa lang ang simula ng feria.

ANTROPOLOHIKAL NA WAYFINDING

Habang paakyat papunta sa simbahan, nagbabago ang mga paninda: mula sa mga hayop, nagiging *tini* (mga sisidlang kahoy). Kilala ang Civitanova bilang bayan ng mga tinari: mga taong mahusay gumawa ng tibay-na-tibay na sisidlan mula sa kahoy. Pagkatapos, makikita mo rin ang mga gamit na ceramica at mga lalagyan na tanso na gawa ng mga artisan ng Agnone. Amoy na amoy din ang pakwan na hinihiwa ng mga tindero at iniipon na parang malaking piramide. Pero hahalo din dito ang sigawan ng mga naglalako at ang sari-saring amoy: tulad ng matapang na amoy ng *scapece* (isda sa suka) at ang bango ng sikat na kamatis ng Civitanova, na tinatanim pa rin hanggang ngayon.

Kung dumating ka nang maaga sa umaga, maaari mong makita ang isang munting asno na may kakaibang karga sa *piunzi* (mga kahoy na sisidlan na nakatali sa katawan): kung saan pwede niyang makita ang yelo, isang sobrang bihira noon dahil wala pang refrigerator. Ng taglamig, may mga taong umaakyat sa bundok hanggang 1400 metro at naghuhukay ng hukay sa isang *dolina carsica* (natural na hukay sa bundok). Doon nila iniipon at pinipiga ang niyebe, tapos tinatakpan para hindi matunaw hanggang tag-init. Pagdating ng tag-init, ginugupitan ito sa maliliit na bloke, dinadala sa bayan, at ginagamit para sa sikat na *srbetta* (sorbetto) tuwing pista ni San Felice, pati na rin sa mga karaniwang gelato.

PUNTO N.3 – “ALLE CIERCHE MANCINE” (ANG MGA ROBLE NA NAKAHILIG PAKALIWA)

Medyo kakaiba at parang nakakatakot ang pangalan, pero may dahilan ito. Dati, sa malamig na gabi ng taglamig, nagsama-sama ang matatanda sa paligid ng apoy. Habang umiihip ang hangin sa ilalim ng lumang bintana, nag-iingay ito na parang may multo, at ang apoy ay nanginginig habang nagiging pulang-pula ang baga. Sa ganitong oras, nagsisimula silang magkuwento tungkol sa mga bruha.

ANTROPOLOHIKAL NA WAYFINDING

Ayon sa alamat, dito raw nagtitipon ang mga bruha ng bayan para sa kanilang sabba (gabi-gabing pulong). Ninakaw nila ang isang bata, dinadala sa *alle cierge mancine* (sa mga roble), at pag naka pagsindi ng malaking apoy, ipinapasa nila siya “*alla catena*” (sunod-sunod na palo), tinatamaan ng kanilang mga sumpâ. Gabi-gabi, ang bata ay papayat ng papayat hanggang sa maging sobrang payat na kaya niyang dumaan sa pagitan ng mga singsing ng isang lumang kadena, yung nakasabit sa fireplace para sa kaldero.

Pagkatapos ng maraming taon, nag-iba ang gamit ng lugar na ito. Sa 1930s, ang kalsadang ito, na siyang unang nakikita ng mga galing Roma o Napoli papasok sa Civitanova, ay pinangalanang *Viale del Duce* (hanggang ngayon, kahit halos burado, makikita pa rin sa bahay sa kurba ang nakasulat na *Credere, Obbedire, Combattere* - Maniwala, Sumunod, Lumaban).

Pagkatapos ng digmaan, naging *Viale Arciprete Emilio Battista* ang pangalan nito. Noong 1970s, isang lalaking nagbalik mula sa abroad, na kilala ng lahat bilang “Tonino”, ay nagbukas dito ng bar-ristorante na tinawag niyang *Tony Le Querce*. Naglagay din siya ng mga kwarto sa itaas, at mabilis itong sumikat, lalo na sa mga kabataan na mas gusto ito kaysa sa mga cantine, mga lumang osteria ng bayan.

Ngayon, ang *Tony Le Querce* ay isa nang tunay na lokal na istoriko at paborito pa rin ng mga kabataang civitanovesi (mga taga Civitanova).

PUNTO N.4 – “LE TERRAIN” (ANG TERRAPIENO)

Isa ito sa mga lugar na may pinakamaraming nangyari sa mahabang kasaysayan ng bayan.

Ang *terrapieno* (burol o pader na gawa sa lupa) noon ay isang pader ng Palazzo Ducale (lumang palasyo sa bayan) na bumagsak dahil sa isang malakas na lindol. Nang bumagsak ito, napuno ng mga guho ang parte sa harap, at doon nabuo ang tinatawag na *terrapieno*.

Sa mga unang taon ng siglo, sa *terrapieno*, kung saan nakaupo ang mga tao sa mga mesa ng café, maaari sana natin makilala ang ilang kilalang personalidad. Kasama dito si Senatore at doktor Antonio Cardarelli, ang Accademico d’Italia (miyembro ng Italya Akademya) Giuseppe Pianese, at iba pang galing pa sa Napoli.

ANTROPOLOHIKAL NA WAYFINDING

Dahil sa kanila, nagkaroon ang lugar ng palayaw na “Naplitte”.

Isang nakakatawang coincidence na ang bayan ng Civitanova ay may parehong kahulugan sa pangalan nito: sa Griyego, *nea polis* ay nangangahulugang bagong lungsod, na sa Latin ay isinasalin bilang *Civitas nova*.

Sa ngayon, sa mga silid ng Palazzo Ducale na nasa itaas ng terrapieno, makikita hindi lang ang mga pribadong tirahan, kundi pati ang koreo at isang aklatan ng bayan.

PUNTO N.5 – “IL COLLE” (ANG BUROL)

Ang lugar na ito ang pinaka-lumang bahagi ng bayan at itinuturing na historical sentro.

Ito ay parang labirinto ng makitid na kalsada na pwedeng lakaran lang, at umiikot sa Chiesa Madre. Marami sa mga daanan ng ito ay sarado (walang labasan), at ang iba naman ay bumabalik lang sa pinanggalingan, o kaya ay biglang nagbubukas sa maliliit na plaza.

Dito, makikita ng mga bisita ang maraming lumang pintuan na gawa sa bato, at pwede nilang subukang intindihin ang mga simbolong nakaukit. Bukod sa petsa ng pagkakagawa, may mga larawan o bagay na hindi basta-basta: ang ilan ay tungkol sa trabaho ng pamilya na nakatira doon, tulad ng martilyo o baga para sa mga panday. Ang iba ay pang-proteksyon laban sa malas, tulad ng mga mukha na nakakakilabot o nakalabas ang dila. At meron ding mga simbolo ng kasaganaan, gaya ng vase na may bulaklak.